

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. VII. Reservari possunt, per se loquendo, peccata venialia, & mortalia aliàs confessa, etiam merè interna; de facto tamen solùm reservantur interna, quæ prodeunt in actum externum, per se ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

den excessum commississe, memoratum Abbatem mo-
neas & compellas, ut ab eodem H. predictos 100.
solidos propter illam consuetudinem non exigat, nec
ab ipso pro temporali pena requirat.

94. Aliquibus videtur, jus contrarium declarare de censuris c. 1. de Sent. ex com.
Ergo nec pro pœna spirituali reservationis, aut simili, nisi jus expressè declararet contrarium; sicut Aliquibus videtur declarare de censuris latis à jure; argum. cap. 1. de Sentent. Excom. ibi: Respondemus, quòd si Clerici infra puberes annos se ad invicem, aut unus alterum percusserint, non sunt ad Apostolicam Sedem mittendi, quia eos aetas excusat.

& c. 58. eod. Et cap. 58. eodem: Quamvis incidens in Canonem late sententia, propter violentiam manu iniectionem, iuxta proprias facultates eis satisfaciatur, quibus iniurias irrogavit, non tamen aliter, quam per Sedem Apostolicam vel eius Legatum Absolutionis beneficium potest obtinere: nisi imminente mortis articulo, infirmitate, inimicitia aut inopia, puerili vel senili aetate &c. retrahatur, quòd minus Romanum Pontificem possit adire.

Item c. 60. eod. Item cap. 60. eodem: Pueri, qui in Canonem incidunt sententia promulgata, sive ante, sive post pubertatem postulent se absolvi, potest Diocesanus Episcopus Absolutionis beneficium impertiri cum propter defectum aetatis, in qua fuit commissus excessus, rigor sit mansuetudine temperandus.

95. Verùm enimverò cùm hæc jura solum loquantur de Excommunicatione, ipso jure lata ob percussorem Clerici, existimat Castro Palao tom. 1. tract. 3. disput. 1. punct. 24. §. 2. n. 9. hanc solum excommunicationem, propter ejus gravitatem, contrahi à pueris, doli capacibus, ante pubertatem; de qua re alio loco diffusius egimus, & ideo hic superledeò, contentus hoc unico verbo; non licet semper argumentari à censuris ad alias pœnas, estò in positivis (quod non) semper valeret argumentum à paritate rationis; quia censuræ sunt pœnæ medicinales & gravissimæ, quæ duæ conditiones non semper inveniuntur in aliis pœnis.

Non licet argumentari à censuris ad alias pœnas.
Licet ergo admitteremus, pueros incurere excommunicationem propter percussorem Clerici, non sequitur; ergo incurunt reservationem pœnalem; quia non est par ratio. Persisto itaque in Conclus. & quia nihil aliud, dignum refutatione aut explicatione occurrit, novam instituo Conclusionem de peccatis, quæ communiter solent reservari.

CONCLUSIO VII.

Reservari possunt, per se loquendo, peccata venialia, & mortalia aliàs confessa, etiam merè interna; de facto tamen solum

reservantur interna, quæ prodeunt in actum externum, per se mortalem, aliàs non confessa.

Ratio primæ & secundæ partis est; quia, ut diximus Sect. 2. Concl. 4. jurisdicção five potestas absolventi à venialibus & mortalibus confessis, datur Sacerdotibus ab Ecclesia; & non immèdiatè à Deo; ergo, per se loquendo; potest limitari non minus, quàm jurisdicção, necessaria ad absolvendum à peccatis mortalibus non confessis.

Si dixeris; reservare non est solum auferre jurisdictionem, sed insuper obligare penitentem ex vi hujus Sacramenti, ad confitendum illud peccatum reservatum.

Respondeo; esse questionem de nomine, in qua nostra interpretatio seu locutio est magis communis, scilicet reservationem solum esse ablationem potestatis absolventi ab hoc vel illo peccato.

Confirmatur à simili; Papa dicitur reservasse sibi concessionem Indulgentiæ plenariæ, auferendo seu subrahendo illam potestatem Episcopis; estò illa Indulgentia non sit simpliciter necessaria, nec Pontifex obliget fideles, aut ex vi Indulgentiæ obligentur, ad eam lucrandam. Sufficit ergo, ut peccatum aliquod dicatur verè reservatum, quòd fideles non possint obtinere: ejus Absolutionem sacramentalem, nisi à reservante.

Nec obstat; quòd Trident. sess. 14. c. 7. in quo agitur de casuum reservatione, solum loquatur de gravioribus delictis ibi: *Magnopere verò ad Christianam populi disciplinam pertinere Sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quædam & graviora crimina non à quibusvis, sed à summis dumtaxat Sacerdotibus absolventur.*

Non obstat, inquam; quia in illo capite agitur de reservatione, quæ de facto est in Ecclesia Dei; hæc autem solum est de delictis gravioribus, ut patet ex dicendis. Et merito; quippe reservatio venialium ferè est inutilis, quoniam multis aliis remediis possunt expiari, & nulla est necessitas ea sacramentaliter confitendi, uti nec mortalia aliàs confessa. Ac proinde ex centum, immo fortè ex mille non unus confiteretur illa peccata reservanti.

Et ideo dixi in Conclusionem: *Per se loquendo*, id est, præcisè spectando naturam reservationis, hoc est, ablationem jurisdictionis necessariæ ad validè absolvendum. Alioquin regulariter propter inutilitatem imprudenter talia peccata reservantur. Equidem quia non omne, quod imprudenter fit, invalidè fit, idcirco si fieret reservatio, valeret. Si fieret, inquam, à Pontifice, qui omnibus Sacerdotibus dedit potestatem absolventi ab illis peccatis. Fortè

An etiam si
fret ab Or-
dinatori?

Fortè etiam, si fieret ab Ordinario, ex hypothesis, quòd Pontifex voluerit hanc potestatem concedere, cum subordinatione & dependentia ab immediato Superiore, uti supra diximus de potestate absolvendi à peccatis mortalibus, aliàs non confessis; quod tamen non facile crediderim voluisse. Nam admissò, quòd Ecclesia posset præcipere Confessionem alicujus determinati peccati venialis, aut mortalis ritè confessi; adeòque imponere necessitatem confitendi illud veniale vel mortale Superiori reservanti; equidem casus rarissimus est, & in Ecclesia inusitatus; proinde non est verisimile, Pontificem ad eum respexisse, quando generaliter dedit omnibus Sacerdotibus jurisdictionem absolvendi ab hujusmodi peccatis. Existimo ergo Ordinarium non posse restringere seu limitare illam potestatem, reservando sibi aliqua peccata venialia, aut mortalia ritè confessa.

100.
Duplex ratio dubitandi de potestate reservandi peccata merè interna.

Quantùm ad peccata merè interna, de quibus loquitur sequens pars Conclusionis, duplex est ratio dubitandi. Prima, quòd Ecclesia non judicet de merè internis. Secunda, quòd propter hæc peccata nequeat imponere censuras.

Probatur
illa potestas

Nihilominus opinio nostra est communis; quæ probatur: quia æqualis jurisdictione requiritur in Confessario ad validè absolvendum peccata merè interna, id est; quæ solâ cogitatione consummantur, quàm ad validè absolvendum peccata externa, id est, quæ exterius manifestantur; neque minùs tenetur pœnitens confiteri peccata merè interna, quàm externa; ergo si potest Superior, Pontifex, Episcopus; vel alius Prælati, limitare jurisdictionem meam circa peccata externa; etiam poterit eandem limitare circa peccata merè interna.

101.
Respondetur ad 1. rationem dubitandi.

Ad primam rationem dubitandi, Respondetur; Ecclesia non judicat de merè internis, in foro externo & contentioso, concedo totum; in foro interno seu sacramentali, oppositum perspicuè manifestum est; cum pœnitens, ut jam jam dixi, non minùs teneatur confiteri peccata merè interna, quàm externa; & per consequens, Confessionarius æqualiter absolvat ab externis, & merè internis.

Ecclesia reservando actum merè internum, non præcipit actum merè internum.

Ut omittam; Ecclesiam reservando peccatum merè internum, non præcipere vel prohibere actum merè internum, sed dumtaxat negare seu auferre jurisdictionem absolvendi à peccato merè interno, id est, prohibere Absolutionem à peccato merè interno, eamque irritare, quæ Absolutio indubie est actus externus. Censet, quia Pontifex non possit sibi reservare dispensationem in voto merè interno? Et verò cur minùs possit eam reservare, quàm dispensare? Potest autem dispensare; ergo etiam dispensationem sibi reservare.

102.
Obiectio.

Si dixeris; votum merè internum quando dispensatur, jam sit suo. modo externum per petitionem dispensationis.

Respondetur; sic itidem, quando peccata merè interna absolvuntur, jam fiunt suo modo externa per eorum Confessionem; ergo si potest reservari dispensatio voti merè interni, etiam Absolutio peccati merè interni.

solvitur

Ex his patet Respondio ad secundam rationem dubitandi. Enimverò censura est pœna pertinet ad jurisdictionem fori externi & contentiosi; sicut ergo forum externum & contentiosum non extenditur ad actus merè internos, ita nec illa pœna; jam autem reservatio communiter non est pœna fori externi, sed mera limitatio jurisdictionis fori sacramentalis seu pœnitentialis, quæ per se cadit in actus merè internos, eodem modo, quo cadit ipsa jurisdictione.

Respondetur ad 2. rationem dubitandi.

Sed contrà; jurisdictione tantùm refertur ad bonum particulare cujusque pœnitentis, at verò, reservatio ad bonam Ecclesiæ gubernationem, sive, ut loquitur Trident. sess. 14. c. 7. *Ad Christiani populi disciplinam*; sicut ergo peccata merè interna non perturbant bonam Ecclesiæ gubernationem, neque destrouunt Christiani populi disciplinam; sic neque eorum reservatio refertur ad bonam Ecclesiæ gubernationem, neque ad Christiani populi disciplinam; ergo Ecclesia non habet potestatem ea reservandi.

103.
Obiectio.

Respondetur; Trident. loquitur de reservatione, prout est in usu. Deinde, finis reservationis non est sola externa gubernatio Ecclesiæ seu disciplina; sed etiam privata cujuscumque utilitas & salus æterna, siquidem occasione ejus avertitur seu coercetur à gravioribus delictis. Cùm ergo sæpè peccata merè interna, sint graviora externis peccatis, posset Ecclesia, si ita judicaret expedire, etiam merè interna reservare, ut occasione illà fideles coercerentur à gravioribus illis delictis merè internis. Itaque veluti cessante fine legis inadæquato, non necessariò tollitur obligatio legis; sic quoque cessante fine inadæquato reservationis, seu potestatis reservandi, non propterea necessariò cessat ipsa reservatio, vel potestas reservandi.

solvitur.

Quis sit finis reservationis.

Interim quia peccator internus, ut sic loquar, si reverà non respicit, citò progreditur ad actum externum: hinc Ecclesia non judicavit expedire, quòd reservarentur peccata merè interna, & ideo ea non reservavit, tametsi alioquin absolute potuisset reservare, spectando præcisè naturam reservationis; nisi dixeris (quod non puto) Ecclesiam non posse negare jurisdictionem Sacerdotibus absolvendi à peccatis merè internis. Si autem eam à principio possit negare, etiam non est ratio, quare semel concessam, non possit limitare.

104.
Ecclesia non reservat peccata merè interna, & quare.

Cæterùm, ut docet sequens pars Conclus. de facto Ecclesia non reservat, nisi peccata mortalia ex objecto, id est, secundum se, & non ex sola operantis intentione, idque externa, aliàs non confessi. Ita communiter DD.

Non reservat nisi peccata mortalia ex objecto, aliàs non confessi.

Ratio jam est insinuata; quia ut reservatio prudenter fiat (uti supponitur semper fieri) requirit necessitatem coercendi aut adhibendi remedium speciale, quæ utique necessitas rarissima est circa peccata venialia, vel merè interna, aut externa semel confessa, ut patet ex dictis; & docet quotidiana experientia.

Et verò à Pontifice non solet reservari peccatum absque censura, excommunicatione majore, aut simili, quæ non incurritur juxta communem sententiam, nisi ob peccatum mortale secundum se, & externum; quia, ut dictum est, pœna illa spectat ad forum contentiosum & externum. Episcopi autem & Prælati Regularium, licet reservent aliqua peccata absque censura, aut alia gravi pœna, attamen nisi aliud expressè significant, non nisi peccata externa & per se mortalia, ne reservatio potius cedat in destructionem, quàm in ædificationem; quoniam peccata venialia & interna mortalia frequentiora sunt, & non inferunt nocuum alius, nec moraliter loquendo, sicut statim dixi, indigent speciali curatione, quæ ab ordinariis Iudicibus adhiberi non possit.

Hoc autem non obstante (inquit Suarez Disput. 29. Sect. 3. n. 3.) nonnulli Prælati peccata aliqua merè interiora sibi reservare cœperunt, maximè hæresim mentalem. Quod factum aliqui viri docti non probant: quia est alienum ab universali Ecclesiæ consuetudine, quæ videtur declarare ex Pontificum & Ecclesiæ voluntate materiam hanc non esse capacem reservationis. Ego verò solum nunc assero, illam consulendam non esse, si tamen fiat, servandam esse. Hæc ille. Idem ego assero.

Sed dicit aliquis: Quænam est hæresis mentalis non reservata? Et quæ est hæresis externa reservata? Nonne esus modicæ carnis in die prohibito, animo hæretico, est hæresis reservata? Quid si aliquis, solus existens in cubiculo, proferat has voces: *Deus non est unus & trinus?* Quid si solum dicat: *Non sunt tres personæ?*

Respondeo breviter; ad hæresim externam reservatam (idem est de aliis peccatis) requiritur Primò, signum aliquod externum hæresis internæ, sive adsit, qui illam percipiat, sive non. Secundò, ut illud signum externum sit de se sufficiens materia peccati mortalis, & non tantum per respectum ad actum internum. Tertio, ut illud signum externum sit confessio hæresis.

Defectu 2. conditionis, esus modicæ carnis in die prohibito, animo hæretico, non est hæresis externa reservata. Patet, quia ille esus carnis solum est peccatum mortale per respectum ad actum internum, cum seclusa hæresi internâ, non sit nisi peccatum veniale contra præceptum Ecclesiæ. Præterquam, quòd illa comestio non significet sufficienter hæresim internam, cum etiam ob gulam, aut alium finem, aliquando fiat à Catholicis.

Defectu primæ conditionis, non est hæreticus externus, qui interius cogitans & credens Christum non esse hominem, exterius solum dicit hæc verba: *Verè non est homo*, nullo alio verbo vel signo addito: quia illæ voces præcisè non significant hæresim.

Sed quid si aliquis dicat: *Maria non fuit Virgo*, volens significare Deiparam? Dicastillo disp. 10. n. 46. putat esse eandem rationem istorum verborum, nisi ex circumstantiis determinentur, ut intelligantur de Matre Christi, vel nisi quis velit in tali exemplo præsumere dicta de Matre Dei: quia, ut dici solet, analogum per se sumptum, supponit pro magis celebri significato. Hæc ille.

At verò Sanchez lib. 2. Sum. cap. 8. n. 26. Si quis, inquit, animo hæretico ita verba componat, vel amphibologicè eis utatur, ut possit subterfugere, est verus hæreticus exterior. Quia illa fictio non minuit culpam, sed per accidens occultat.

Idem docet Suarius 5. tom. in 3. part. disp. 4. sect. 3. n. 17. Quia, inquit, illa actio exterior ex se satis exprimit interiorum animum. Quòd autem ab aliis non ita percipiatur, provenit, non ex defectu ipsius actus, sed ex conjunctione alterius significationis vel sensus, per quam non minuitur prior malitia; sed additur nova simulati animi, seu hypocritici affectus.

Hanc sententiam amplectitur Lugo disp. 11. de Eucharist. sect. 6. n. 142. & disp. 13. n. 22. dicens, se id probasse ex consensu DD. Sed, ut bene notat Dicastillo supra, nec ipse asserit Alios præter Suarium & Sanchium, nec Suarius nisi Sanchium, neque hic alium nisi Suarium.

Quidquid ergo sit de illo consensu DD. placet mihi ratio Suarii, & dico, non esse necessarium ad hæresim externam, quòd adsistentes percipiant ex meis verbis, aut alio signo, animum internum hæreticum, dummodò per se loquendo possent illum percipere, id est, dummodò verba illa, vel aliud signum verè significet hæresim internam, estò hic & nunc per accidens propter æquivocationem maneat occulta.

Probatur: quia tale signum æquivocum est, sufficiens ad contrahendum matrimonium, ad hæredem instituendum, ad legata & similia; quæ tamen ad sui valorem requirunt, ut consensus internus vocibus vel aliis signis externis manifestetur.

Hinc Iurisconsulti fatentur, tali casu non deficere jus, sed probationem juris, ac propterea sæpius sultinent valorem, ut in l. *Si quis à filio* 32. ff. de Legatis lib. 1. ibi: *Si quis plures Stichos habens, Stichum legaverit: si non appareat de quo Stichus sensit: quem elegerit debet præstare.*

Et in leg. 39. eodem, ibi: *Scio ex factis tractatum: cum quidam duos fundos eiusdem nominis habens, legasset fundum Cornelianum, & esset alter pretii*

105.
Pontifex
non solet
reservare
peccatum
sine cen-
sura;

secus Epi-
scopi & Præ-
lati Regularium.

Aliqui Præ-
lati referunt hæ-
resim mentalem.

Quid requiritur ad hæresim externam reservatam.

Esus modicæ carnis in die prohibito animo hæretico non est hæresis reservata.

pretii maioris, aliter minoris: & haec diceret minorem legatum, legatarius maiorem, vulgo fatebitur utique minorem eum legasse, si maiorem non potuerit docere legatarius. Itaque verba aequivoca non tollunt omnem valorem.

Nonne si aliquis verbis aequivocis duxisset uxorem, & fateretur consensum internum, coegeretur à Iudice permanere in eo conjugio? Item si Sacerdos ex malitia vellet consecrare vinum, quod est in mensa, & eâ intentione proferret verba consecrationis, quamvis adstantes illam intentionem non cognoscerent, immo contrariam omnes apprehenderent, nihilominus verè consecraret.

Ergo consimiliter in casu proposito, si quis diceret: *Maria non fuit virgo*, volens significare Deiparam, quamvis adstantes illam intentionem non intelligerent, imò apprehenderent ipsum loqui de Maria Magdalena, equidem foret haereticus externus; quippe non minus ad validam Consecrationem, quam ad haesim externam, requiruntur verba expressiva intentionis seu affectus interni, ut clarum est.

Sicut ergo haec verba: *Hic est Sanguis meus*, completè & perfectè significant Sanguinem Christi, quando eâ intentione à Sacerdote proferuntur, estò aequivoce, & ideo obscure (quando illa intentio aliunde non cognoscitur) quia possent proferri aliâ intentione, & tunc non significant Sanguinem Christi, sed sanguinem Sacerdotis; ita quoque illa verba: *Maria non fuit virgo*, completè & perfectè significant Deiparam; quando eâ intentione proferuntur, quamvis aequivoce, & ideo obscure (dum illa intentio aliunde non innoscitur) quia possent proferri aliâ intentione, & jam significant Mariam Magdalenam.

Quòd ergo impediatur notitia apud audientes, non fit defectu completæ significationis istarum vocum, sed propter fecunditatem earum, quoniam possunt habere plures significationes. Quare si audientes non scirent *ly Maria*, significare aliquando Mariam Magdalenam, sed existimarent semper significare Deiparam, indubiè venirent determinatè in notitiam haeresis internæ. Quòd ergo jam non cognoscant determinatè haesim internam, non provenit ex defectu significationis in verbis, sed potiùs ex abundantia.

Porrò in alio casu, quando cogito non esse tres personas in Divinis, & dico: *Non sunt tres personæ*; vel credo interiùs Christum non esse hominem, & dico exteriùs: *Verè non est homo*, quòd audiens non deveniat in notitiam haeresis internæ, provenit ex defectu significationis istorum verborum; quæ nunquam instituta fuerunt ad rem illam integram significandam; sed solùm ad consignificandum cum alijs vocibus, cum quibus complere possint integram propositionem vocalem. Deest ergo ipsi completa significatio; eò quòd desint verba con-

significantia; quippe ponitur exteriùs media dumtaxat propositio, quæ integrat unam quodammodò cum conceptu interno.

At verò in priori casu ponitur exteriùs tota propositio, cujus significatio aequivoca seu multiplex, determinatur ad unam ex intentione proferentis. Et quamvis hæc determinatio, quamdiu manet occulta, non sufficiat in ordine ad pœnam judicalem, & in foro contentioso imponendam, defectu utique probationis, quæ requiritur in hoc foro; equidem videtur sufficere ad incurrendam pœnam, impositam per legem in foro conscientia; ibi enim non requiritur alia probatio, quam conscientia operantis.

Requiritur quidem actus externus, non tamen talis, qui in foro externo possit probari. Pater manifestè in haesim externa omnino occulta, v. g. si aliquis in cubiculo solus, animo haeretico proferat has voces: *Deus non est unus & trinus*, communi calculo est haereticus externus, & incurrit pœnam excommunicationis, estò in foro externo, defectu testium, non possit haesim probari.

Ac proinde nemo dubitat, quin talis haeresis sit casus seu peccatum reservatum. Et idem est de alijs peccatis; adulteriis, fornicationibus, pollutionibus &c. Equidem si nullus esset casus reservatus; nisi qui in foro externo possit probari, vix daretur, & valde malè provisum esset disciplinae populi Christiani.

Dices; disparitas est inter haesim occultam defectu testium; & occultam propter aequivocationem verborum, quòd hæc sit occulta per se, illa autem tantùm per accidens; nam planè per accidens est, quòd nulli adsint, qui audiant ista verba, quòd si adsissent, prudenter potuissent judicare, illum esse haereticum: at verò quando verba sunt ambigua, nemo prudenter potest judicare, illum esse haereticum, nisi sciat determinationem ejus, quæ per se est occulta seu merè interna.

Respondeo; qui sciret solam significationem haereticam istorum verborum, prudenter judicaret, proferentem esse haereticum, absque alia notitia internæ determinationis; quòd autem noverit etiam significationem Catholicam, per accidens est; ergo quòd hic & nunc non possit prudenter judicare, talem esse haereticum, per accidens est; non tam defectu notitiæ determinationis, quam bene propter notitiam alterius significationis.

Sed nunquid, interrogat quispiam, erit haereticus externus, qui ita ambigè loquitur absque animo haeretico, quando auditores apprehendunt significationem haeresis?

Respondeo; cum verba illa, ut supponitur, patiantur sensum Catholicum, non est ratio, quare aliquis non possit illis uti in tali sensu, præferri quando auditores communiter illum apprehendunt; adeoque tunc non erit haereticus.

110. Validè con-
tinetur
Maximo
in verbis
aquivocis.

111. Verba con-
secrationis
significant
completè
corpore &
Sanguinem
Christi,
cumvis
aquivocè.

112. Quare illa
verba: *Non
sunt tres per-
sonæ*, non
constituunt
haereticum
externum.

113. Ad haesim
externam
non requi-
ritur proba-
tio in foro
externo.

114. Objectio.

Solutio.

115. An sit hæ-
reticus ex-
ternus qui
loquitur
ambigè
absque ani-
mo hære-
tico.

hæreticus externus, tametsi alioquin in animo suo esset hæreticus: v. g. si mimus in comœdia proferret voces, exterius significantes hæresim internam, si id faciat animo hæretico ad significantam suam internam hæresim, quàmvis auditores putent ipsum non habere talem animum, est nihilominus verè hæreticus externus: si autem solùm intendat representare personam alterius hæretici, quàmvis etiam in animo esset hæreticus, si tamen animum suum non velit manifestare, etsi proferat easdem voces, non erit hæreticus externus; quia voces illæ ex intentione loquentis habent hanc vel illam significationem, cum utramque aptæ sint habere ex institutione.

116. Idem dicitur, si quis fingens se dormire, aut esse ebrium, proferat voces significantes hæresim internam; si quidem id faciat cum animo hæresim internam significanti, erit verus hæreticus externus; secus si per illas non plus velit significare, quàm si à dormiente vel ebrio proferrentur.

Prima pars probatur: quia licet audientes putent, illa verba proferri ab ebrio vel dormiente; tamen reverà sunt voces humanæ, sufficientes ad alios effectus, ad quos requiruntur verba externa humana; nam si ille esset Sacerdos, & ita proferret verba Consecrationis, verè consecraret: similiter si proferret formam Baptismi, verè baptizaret, & si legeret horas Canonicas, satisfaceret suæ obligationi.

Secunda pars probatur; quia per illas voces, prolatas ab ebrio vel dormiente, non significatur mens humana, id est, non significatur quid tunc sentiat homo de rebus præsentibus, præteritis vel futuris, estò etiam ad illum finem se inebriasset, aut ad somnum composuisset; ergo non significatur hæresis interna; ergo qui fingit se ebrium, & per voces, quas proferat, non vult plus significare, quàm si reverà ebrius esset, non est hæreticus externus.

117. Nec obstat, quòd homicidium, pollutio & similia in somno vel ebrietate prævisa & intenta, sunt peccata reservata, & eidem pœnis puniantur, sicut commissa in vigilia. Ratio quippe disparitatis est; quòd hæc retineant suam turpitudinem, & idem inferant damnum in vigilia & in somno; unde etiam in causa tenemur illos effectus vitare seu impedire: at verò nec verba hæreticalia, nec verba blasphemialia aut perjuria retinent in somno suam turpitudinem, cum non sint verba humana: quare non est eadem obligatio, ea impediendi & præcavendi in causa. Plura de hac materia disputari possent, sed non sunt propria huic tractatui, & ideo lubens pertranseo.

118. Unicum addo: aliquando contingere, ut aliquis hæresim suam internam Confessario aut alteri, consilii petendi causâ, manifestet, quæ manifestatio, cum non sit peccatum mortale,

immo nullum peccatum, si fiat cum animo acquiescendi Ecclesie, liquet profectò, non esse hæresim externam reservatam. Neque si fieret animo non acquiescendi, quia animus ille exterius non manifestatur, & externus actus est bonus, neque ordinatur ad hæresim profitendam, adedque signum illud externum non est confessio seu protestatio falsæ fidei, sed potius detestatio.

Ceterùm, ex his quæ jam dicta sunt de externa hæresi reservata, facile quisque intelliget, quid sit dicendum de aliis peccatis; v. g. referretur peccatum contra virtutem castitatis, in primis intelligitur peccatum externum; unde affectus internus efficax vel inefficax, quantumcumque fuerit peccatum mortale, non erit peccatum reservatum.

Secundò intelligitur peccatum per se mortale; hinc si aliquis animo fornicandi proferat verbum turpe, ex se leve, quàmvis peccet mortaliter propter internam intentionem; equidem non censetur tale peccatum reservatum; quia cum intentio illa sit merè interna, nam verbum illud turpe non significat illam intentionem, cum sapiùs absque ea proferatur, jam solùm peccatum internum foret reservatum.

Idem esset, si aliquis ex gravi odio leviter percuteret, ubi percussio est casus reservatus quippe illa levis percussio non est signum externum gravis odii; & aliunde ex se non est peccatum mortale; ergo si esset peccatum reservatum, vel odium merè internum foret illud peccatum, vel venialis percussio; neutrum dici potest, ergo &c.

Quam doctrinam, inquit Lugo disp. 20. de Pœnit. n. 15. immeritò censuravit Turrianus in Select. disp. p. 2. disp. 31. dub. 71. ut improbabile & non tutam: quia illa est doctrina gravissimorum DD. quam amplecti videtur Henriquez lib. 6. c. 14. n. 6. Granada 2. 2. cont. 1. tract. 15. disp. 13. n. 14. Eamque satis insinuat P. Suarez to. 4. de Relig. tract. 8. l. 2. c. 18. n. 12. ubi dicitur in casu reservato peccati contra votum religiosum castitatis, opere consummati, per illa verba non intelligi omnia peccata, quæ non sistant in consensu interno; quia in eo sensu includerentur omnia peccata externa habentia malitiam mortalem ex ipsamet materia & actione externa, ut sunt tactus impudici & similes.

Addit verò statim: Dixi autem; *Ex ipsamet materia & actione exteriori*: quia si materia exterior, reverà sit levis, quàmvis ex pravitare intentionis fiat actus exterior peccatum mortale, non erit reservatum ex vi horum verborum: quia reverà dici non potest opere consummatum, Hucusque Eminent.

Sed posset aliquis dicere, Suarium non fuisse locutum de omni peccato reservato, sed de peccato reservato opere consummato. Quod autem

116. Quid si aliquis fingens se dormire proferat voces significantes hæresim internam?

117. Obiectio.

Diluitur.

118. Apertius suam hæresim Confessario non est hæreticus externus.

autem hic quaeritur est, an quando simpliciter reservatur peccatum contra votum castitatis, sine illo addito: Opere consummatum, intelligatur opus externum ex se veniale, ex intentione tamen interna mortale. Quidquid ergo sit de mente Suarii, existimo cum Eminent. & aliis Doctoribus, sententiam nostram esse probabilem & tutam in praxi; nisi reservans aliud expresse significet.

Et similiter assero, non sufficere quodcumque peccatum externum per se mortale, sed insuper, nisi expresse reservans aliud significet, reservationem intelligendam esse de peccato certo & consummato effectu secuto, ut jamjam edissero.

CONCLUSIO VIII.

De facto non reservantur peccata dubia; neque certa, non consummata in suo genere, nisi aliud exprimat.

Ratio; quia reservatio est odiosa, ergo restringenda, juxta Reg. 15. de Reg. juris in 6. Odiâ restringi, & favores conveni amplari. Iam autem hoc peccatum, omnino strictè acceptum, significat peccatum certum & consummatum effectu secuto.

Ita de peccato dubio docet Suarez de Cen- suris disp. 40. sect. 6. n. 5. ibi: Si aliquis casus reservatur Summo Pontifici vel alteri Praelato, v. g. homicidium; & incidat quis in dubium homicidii; talis casus non est censendus reservatus, etiamsi nihil aliud in illa lege exprimat: quia cum talis lex odiosa sit, verba ejus sunt strictè sumenda; casus autem de homicidio dubio; non est de homicidio simpliciter, & ideo non comprehenditur sub reservatione homicidii simpliciter dicti.

Neque in eo casu tenetur quis tutiorem partem sequi, qualis videri posset, accedere ad Praelatum; quia certissimum est habere jurisdictionem; quia satis certum est, Confessionem inferiori factam esse validam, eò quòd casus dubius ex vi illorum verborum reservatus non sit. Ergo idem est in omni casu simili, nisi aliud fuerit in alio jure expressum. Haec ille. Quem sequitur Lugo disp. 20. n. 18. cum Aliis, quos citat; eisdemque sententia communis.

Unde irregularitas ex homicidio in jure extenditur ad casum dubium, cap. Ad audientiam, 12. de Homic. ibi: Quia verò utrum occasione ynteris deceisset, dubium habetur, vestra discretionis duximus respondendum, quod cum in dubis semitam debeamus eligere tutiorem, vos conveni iungere Presbytero memorato, ut in sacris Ordibus non ministret &c.

Et cap. Significasti 18. eodem, ibi: Quòd si discerni non possit ex cuius ictu percussus interiit, in hoc dubio tamquam homicida debet haberi Sacerdos: & si forte homicida non sit, à Sacerdotali officio abstinere debet, cum in hoc casu cessare sit tutius, quam remerè celebrare, pro eo quòd in altero nullum, in reliquo verò magnum periculum timeatur. Signum ergo est, quòd homicidium per se positum, stet pro homicidio certo.

Negatur, inquis, Consequentia; sed potius vice versâ signum est, quòd homicidium per se positum comprehendat homicidium dubium; nam Pontifices non videntur ibi novum jus introducere; sed ex generali principio obligationem, quæ jam existerat, declarare, ut patet ex his verbis: Cum in dubis semitam debeamus eligere tutiorem. Et ex illis: Cum in hoc casu cessare sit tutius &c.

Respondetur; Pontifices ibi introducere novum jus; allegare autem illud principium generale; non quasi per se obligans in omni casu, quòd esset onus intolerabile, sed quasi sufficiens fundamentum, ad statuendam novam legem in praesenti casu. Quippe in hoc, quòd dubius de homicidio, quòd constat de vulnerè inflitò; abstinere à sacerdotali officio, solum illud potest esse incommodum, quòd hoc sit onerosum tali personæ; & quòd aliquando possit contingere, ut ille, qui reverà homicida non est, abstinere cogatur: at hoc quasi nihil existimatum est à Pontifice, comparatum cum reverentia debita rebus sacris, & cum periculo, quòd aliquando homicida ministrat.

Hæc autem ratiocinatio per se sola fortasè non esset sufficiens ad obligandum hominem dubium, ut in eo casu abstineret; fuit autem sufficiens, ut Pontifex lege suâ id decerneret. Maxime cum ipse potuisset judicare, esse sufficientem causam ad imponendum hoc onus in tali casu; quòd homo suâ culpâ vel negligentia actionem fecerit, simili dubio expositam. Item cum ad Summum Pontificem pertineat cavere omnem indecentiam circa ministeria sacra. Atque hanc existimo esse veram intelligentiam illorum jurium. Ita Suarius supra n. 9.

Sicuti ergo irregularitas non incurritur propter peccatum dubium, nisi expresse Legillator id significet; pari ratione neque incurritur reservatio, nisi reservans id expresse declaret.

Pro opposita nihilominus sententia citatur Corduba in Reg. S. Franc. cap. 7. q. 4. p. 1. cas. 5. (quem sequitur Bonæ Spei hic disp. 10. n. 8.) ubi in fine sic ait: Notandum quòd quando in praedictis omnibus fuerit dubium, an talis tactus sit enormis ex tali circumstantia, an non; hoc judicare & determinare pertinet ad eum; qui habet auctoritatem absolvendi à tali casu reservato, qualis est Minister Provincialis; quia generaliter ad eum perti-

121. Probatur Coecl. Reg. 15. de Reg. juris in 6.

121. Probatur Coecl. Reg. 15. de Reg. juris in 6.

122.

122. Irregularitas ex homicidio extenditur in jure ad casum dubium.

122.

122. Irregularitas ex homicidio extenditur in jure ad casum dubium.

123. An in illis cap. Pontifex statuatur novum jus.

123. An in illis cap. Pontifex statuatur novum jus.

Suarez

124. Peccatum dubium esse reservatum adscribitur Corduba.